

Lena Persson

Från: Marit Dozzi <marit.dozzi@regeringskansliet.se> för FI FMA B
<fi.fma.b@regeringskansliet.se>
Skickat: den 28 juni 2022 13:39
Ämne: Remiss: Promemorian Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut
Bifogade filer: Remissmissiv.pdf
Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga
Kategorier: Lena

Hej,
Bifogar remissbrev samt länk till promemorian [Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut](#).

Remissvaren mejlas till fi.remissvar@regeringskansliet.se och fi.fma.b@regeringskansliet.se senast den **28 oktober 2022**.

Med vänlig hälsning

Marit Dozzi
Kanslisekreterare
Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
103 33 Stockholm
Tel. 08-405 17 02
Mobil 070-216 30 21
marit.dozzi@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Finansdepartementet

Promemorian Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra
finansiella institut

Remissinstanser

- 1 Ekobrottsmyndigheten
- 2 Fastighetsmäklarinspektionen
- 3 Finansbolagens Förening
- 4 Finansinspektionen
- 5 Fondbolagens förening
- 6 Företagarna
- 7 Förvaltningsrätten i Stockholm
- 8 Integritetsskyddsmyndigheten
- 9 Konsumenternas Bank- och finansbyrå
- 10 Konsumentverket
- 11 Kronofogdemyndigheten
- 12 Polismyndigheten
- 13 Regelrådet
- 14 Riksgäldskontoret
- 15 Skatteverket
- 16 Sparbankernas Riksförbund
- 17 Svensk Försäkring
- 18 Svensk Värdepappersmarknad
- 19 Svenska Bankföreningen

- 20 Svenskt Näringsliv
- 21 Sveriges advokatsamfund
- 22 Swedish FinTech Association
- 23 Säkerhetspolisen
- 24 Åklagarmyndigheten

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 28 oktober 2022**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.fma.b@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2022/02140 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Lotta Hardvik Cederstierna
Rättschef

Promemoria

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen

Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

Fi2022/02140
Juni 2022

Sammanfattning

Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor 2021 har valutaväxling en central roll vid omsättning och tvätt av pengar åt kriminella nätverk.

Den som tillhandahåller valutaväxling ska registrera sig hos Finansinspektionen. Inspektionen ska kontrollera om registrerade finansiella institut följer penningtvättslagstiftningen och får ingripa mot de som inte sköter sig. I syfte att motverka penningtvätt i finansiella instituts verksamhet föreslås i promemorian bland annat att

- den som bedriver valutaväxling och annan finansiell verksamhet ska registrera sig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är den huvudsakliga,
- det ska införas ett allmänt lämplighetskrav för den som bedriver verksamhet i eller äger eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut,
- ett finansiellt institut ska underrätta Finansinspektionen om ändringar av de förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering, t.ex. ändringar av verksamhetsinriktningen, och
- Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för den som inte lämnar begärda upplysningar till inspektionen, bedriver registreringspliktig verksamhet utan att ansöka om registrering eller inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2023.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	4
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet	4
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister	12
2	Regleringen av valutaväxlare och andra finansiella institut	15
3	Behovet av förändring	16
3.1	De finansiella instituten och deras verksamhet	16
3.2	Risken för penningtvätt i finansiella institut har ökat när kontanthantering minskat	16
4	Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut	17
4.1	Förutsättningar för registrering	17
4.2	Utvidgad möjlighet för Finansinspektionen att besluta om sanktionsavgifter	18
4.3	Ändrade förhållanden ska anmälas	21
4.4	Krav på lämplighet	22
4.5	Tillsyn över att penningtvättslagen följs	23
4.6	Avgifter	24
5	Behandling av personuppgifter	25
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	27
7	Konsekvensanalys	28
8	Författningskommentar	30
8.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet	30

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet¹

dels att 4 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 a § ska utgå,

dels att nuvarande 3 a § ska betecknas 4 §,

dels att 1–3 §§, den nya 4 §, 5–11, 13, 15, 17 och 20 §§ och rubriken närmast före 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 a, 2 b och 9 a §§, av följande lydelse,

dels att det närmast före 14 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Sanktionsavgifter”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. *annan finansiell verksamhet*:

yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller *som huvudsakligen består* i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

2. *annan finansiell verksamhet*:

yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

Bestämmelser om skyldighet för finansiella institut att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot

¹ Lagen omtryckt 2004:319.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:639 4 § 2017:639

rubriken närmast före 3 a § 2017:639.

² Senaste lydelse 2019:725.

penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 §³

En fysisk eller juridisk person som avser att *ägna sig åt* valutaväxling *i väsentlig omfattning* eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *drivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen, och

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *ägnar sig åt* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

2 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 § ska innehålla.

2 b §

Ett registrerat finansiellt institut ska snarast underrätta

³ Senaste lydelse 2021:900.

Finansinspektionen om ändringar av förhållanden som har uppgetts i en ansökan enligt 2 §.

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

3 §⁴

Den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får inte ägna sig åt verksamhet som är registreringspliktig enligt 2 § första stycket. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När ett finansiellt institut som är registrerat enligt 2 § får kännedom om att förändringar har skett i den krets som anges i första stycket, ska institutet snarast anmäla förändringen till Finansinspektionen. Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

3 a §

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att

Arbetsordning och instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen⁵

4 §⁶

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att

⁴ Senaste lydelse 2017:639.

⁵ Senaste lydelse av rubriken 2009:67.

⁶ Senaste lydelse av tidigare 3 a § 2014:561.

årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *ägnar sig åt* verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *ägnar sig åt* verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

5 §⁷

En fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

En fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

6 §⁸

Om en fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Om en fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

7 §⁹

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på

⁷ Senaste lydelse 2010:759.

⁸ Senaste lydelse 2008:499.

⁹ Senaste lydelse 2017:639.

begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att instituten följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna.

Om ett föreläggande enligt andra stycket inte följs, får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om en fysisk eller juridisk person ägnar sig åt verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om personen inte rättar sig efter föreläggandet, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med den registreringspliktiga verksamheten.

begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för inspektionens tillsyn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. *Om föreläggandet inte följs, får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.*

Om ett finansiellt institut, som är en juridisk person, har fått ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

8 §¹⁰

Om en fysisk eller juridisk person bedriver verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om personen inte rättar sig efter föreläggandet, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med den registreringspliktiga verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att den som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerad ska betala en sanktionsavgift.

Är det osäkert om personen är registreringspliktig enligt 2 §, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

9 §¹¹

Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 3 § tredje stycket kommer in, och därutöver minst en gång per år, kontrollera att villkoret i 3 § första stycket är uppfyllt.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten drivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten drivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om rättelse inte görs får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som avses i 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 2 b § första stycket kommer in, och när det i övrigt behövs, kontrollera att kraven för registrering fortfarande är uppfyllda.

Om kravet i 2 § andra stycket 1 inte är uppfyllt får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse. Om rättelse inte görs får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten bedrivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten. *Om verksamheten bedrivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om rättelse inte görs får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.*

9 a §

Om ett finansiellt institut har fått ett föreläggande enligt 9 § att göra rättelse eller att upphöra med verksamheten, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

¹¹ Senaste lydelse 2017:639.

10 §¹²

Finansinspektionen får ingripa mot ett finansiellt institut som, efter registrering enligt 2 §, överträder en bestämmelse i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

11 §¹³

Vid en överträdelse enligt 10 § får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Om det finansiella institutet är en fysisk person får sanktionsavgift enligt första stycket beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att upphöra med verksamheten.

13 §¹⁴

Vid valet av ingripande enligt 11 och 12 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

¹² Senaste lydelse 2017:639.

¹³ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁴ Senaste lydelse 2017:639.

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

15 §¹⁵

Sanktionsavgiften för en fysisk person *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska som högst fastställas till det högsta av

Sanktionsavgiften för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.

Avgiften tillfaller staten.

17 §¹⁶

Vid beslut *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut *om sanktionsavgift för en fysisk person* ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

20 §¹⁷

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet *med anknytning till denna lag.*

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet *enligt denna lag.*

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter *enligt denna lag.*

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ingripanden mot överträdelser som skett före ikraftträdandet.

¹⁵ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁶ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁷ Senaste lydelse 2017:639.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 4 § förordningen (1999:1135) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts, ska lämnas om det begärs av

1. Justitiekanslern, i fråga om den som ansöker om ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,

2. Kriminalvården, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som

a) övervakare,

b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),

c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller 33 § fängelseförordningen,

e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller

f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

3. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

4. en övervakningsnämnd eller Kriminalvården, i ärenden om övervakning, i fråga om den som ärendet gäller,

5. Riksbanken, i fråga om den som banken avser att anställa som bevaknings- eller transportpersonal,

6. en statlig eller kommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdragstagare,

7. Spelinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel överväger att ge tillstånd,

8. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller en kommun, i fråga om den som myndigheten eller kommunen lämplighetsprövar enligt 19 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

9. en socialnämnd, i ärenden om

a) utseende av kontaktperson eller kontaktfamilj enligt 3 kap. 6 b § socialtjänstlagen (2001:453) för en person som inte har fyllt 21 år,

b) vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn, medgivande att ta emot barn m.m. enligt 5 kap. 2 §, 6 kap. 6, 6 a och 8–10 §§ socialtjänstlagen,

c) adoption enligt 6 kap. 12–16 §§ socialtjänstlagen,

d) åtgärder enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller

e) utseende av särskild handläggare enligt 9 § lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

10. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning

a) enligt luftfartslagen (2010:500) och luftfartsförordningen (2010:770) överväger att ge certifikat eller tillstånd, eller

b) enligt 4 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 2 kap. 2 § järnvägsmarknadslagen (2022:365), 3 kap. 3 och 7 §§ järnvägssäkerhetslagen (2022:367) eller 4 kap. 2 och 5 §§ lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem överväger att ge tillstånd,

11. Finansinspektionen, i fråga om den som myndigheten lämplighetsprövar enligt

a) lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

a) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

b) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

b) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

c) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

c) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

d) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

d) lagen (2010:751) om betaltjänster,

e) lagen (2010:751) om betaltjänster,

e) försäkringsrörelselagen (2010:2043),

f) försäkringsrörelselagen (2010:2043),

f) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

g) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

g) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

h) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

h) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

i) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

i) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

j) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

j) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

k) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

k) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, eller

l) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, eller

l) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012,

m) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012,

12. Fastighetsmäklarinspektionen, vid en redbarhets- och lämplighetsprövning av en fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

13. Kammarkollegiet, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare avser att auktorisera,

14. Revisorsinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt revisorslagen (2001:883) överväger att auktorisera eller godkänna,

15. Skatteverket, för prövning av upplagshavare, skatteupplag och registrerade varumottagare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi, skattebefriade förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi samt lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

16. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk och Försvarsmakten, i fråga om dels totalförsvarspliktiga som skrivs in eller är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, dels de som Försvarsmakten avser att anta eller som är antagna till militär utbildning inom myndigheten,

17. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa för tjänstgöring i internationella militära insatser,

18. Läkemedelsverket, i fråga om den som myndigheten överväger att ge tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2009:366) om handel med läkemedel eller lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,

19. Kronofogdemyndigheten, för utredning i ärenden enligt skuldsaneringslagen (2016:675) eller lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare, i fråga om den som ärendet gäller,

20. Riksgäldskontoret, i fråga om den som myndigheten överväger att betala ut ersättning till enligt lagen (1999:158) om investerarskydd, och

21. Rättsmedicinalverket, när uppgiften behövs för prövning enligt häkteslagen av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2023.

2 Regleringen av valutaväxlare och andra finansiella institut

Bestämmelser om finansiella institut finns i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet (valutaväxlingslagen).

Finansiella institut är verksamhetsutövare vid tillämpning av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Penningtvättslagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (fjärde penningtvättsdirektivet).

I 1 § valutaväxlingslagen definieras de centrala begrepp som används i lagen. Med valutaväxling avses yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta. Med annan finansiell verksamhet avses yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att bedriva en eller flera av de verksamheter som avses i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, t.ex. lämna eller förmedla krediter, medverka vid finansiering genom leasing, lämna ekonomisk rådgivning och tillhandahålla värdefackstjänster. En fysisk eller juridisk person som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet är ett finansiellt institut.

Den som avser att bedriva valutaväxling i väsentlig omfattning eller annan finansiell verksamhet ska som huvudregel ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Från kravet på registrering enligt valutaväxlingslagen undantas sådana företag som omfattas av annan rörelselagstiftning på finansmarknadsområdet, t.ex. kreditinstitut. Som förutsättning för registrering gäller enligt 2 § valutaväxlingslagen att 1) det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen och 2) kravet på ägare och ledning i 3 § samma lag är uppfyllt. Ett finansiellt institut ska avregistreras i vissa fall.

Den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får inte ägna sig åt valutaväxling eller annan finansiell verksamhet. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning (3 § valutaväxlingslagen). För ett finansiellt institut som är en juridisk person gäller vissa krav på arbetsordning för styrelsen (3 a §) och ett finansiellt institut som ägnar sig åt valutaväxling ska uppfylla vissa krav på konsumentskydd (5 och 6 §§ valutaväxlingslagen).

Finansinspektionen kan ingripa mot ett finansiellt institut som inte registrerar sin verksamhet och inspektionen ska minst en gång per år kontrollera att kravet på ägare och ledning är uppfyllt och får ingripa om så inte är fallet (8 och 9 §§ valutaväxlingslagen).

Finansiella institut står under penningtvättstillsyn av Finansinspektionen, som får ingripa vid överträdelser av penningtvättslagen (7, 7 a och 10–18 §§ valutaväxlingslagen).

Ett finansiellt institut får som huvudregel överklaga Finansinspektionens beslut till allmän förvaltningsdomstol och ett finansiellt institut finansierar Finansinspektionens verksamhet med årliga avgifter (19 och 20 §§ valutaväxlingslagen).

Penningtvättslagen innebär bl.a. att en verksamhetsutövare – t.ex. ett finansiellt institut – ska göra riskbedömningar av sina produkter, tjänster och kunder (2 kap.), vidta åtgärder för kundkännedom (3 kap.), övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner samt rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism till Polismyndigheten (4 kap.).

3 Behovet av förändring

3.1 De finansiella instituten och deras verksamhet

Det finns för närvarande ca 360 finansiella institut i Sverige. Drygt 60 av dem är registrerade för valutaväxling och övriga för annan finansiell verksamhet, dvs. förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller verksamhet som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen om bank- och finansieringsrörelse. Det kan noteras att verksamhet med virtuell valuta förväntas bli utmönstrad ur valutaväxlingslagen och i stället bli tillståndspliktig i enlighet med en kommande EU-förordning, se förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för kryptotillgångar och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937.

Av de institut som är registrerade för valutaväxling drivs hälften i aktiebolagsform och hälften av fysiska personer eller handelsbolag. Registreringen för valutaväxling berättigar instituten att bedriva handel med utländska kontanter och med resecheckar utställda i utländsk valuta. Närmare hälften av dessa institut är därutöver registrerade även för att tillhandahålla tjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster, oftast som ombud för en utländsk betaltjänstleverantör. Det innebär att de finansiella instituten också kan växla valutor genom betal- eller kontokort och även överföra medel till mottagare både inom och utanför Sverige.

Penningöverföringar kan också tillhandahållas av kreditinstitut, betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

3.2 Risken för penningtvätt i finansiella institut har ökat när kontanthantering minskat

Kontanthantering minskar och ersätts i stor utsträckning av kortbetalningar och omedelbara betalningar, såsom Swish. Samtidigt fortsätter kontanter att vara viktiga för kriminella, eftersom kontanter är

svåra att spåra och minskar risken för att brottsligheten ska upptäckas. Många typer av brottslig verksamhet genererar stora belopp i kontanter, t.ex. narkotika- och vapenhandel, trafficking, stöld och häleri, korruption.

All hantering av större belopp i kontanter medför hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Inom viss brottslighet, som narkotikabrottslighet, förs stora summor i kontanter utomlands för återinvesteringar i kriminell verksamhet eller konsumtion. Det sker ofta efter att svenska kronor har växlats till utländsk valuta, såsom euro eller dollar. Eftersom bankerna i Sverige har minskat sin kontanthantering och skärpt sitt arbete mot penningtvätt använder kriminella aktörer i stället andra verksamheter för sin kontanthantering, som t.ex. finansiella institut som driver valutaväxling och penningöverföring.

Enligt Polismyndighetens rapport Penningtvätt via valutaväxling (2021) har valutaväxling en central funktion för kriminellas omsättning och tvätt av brottsvinster. Den bilden bekräftas i Polismyndighetens rapport Lärdomar av Encrochat (2021), som innehåller en redogörelse för de kunskaper om brottsupplägg vid internationell narkotikahandel – storleken på brottsvinster, omsättning och tvätt av brottsvinster och centrala aktörer i brottskedjan – som är resultatet av avkrypteringen av den elektroniska kommunikationstjänsten Encrochat. Uppgifter i det åtkomna materialet talar för att ca 150 miljoner kronor har tvättats i fem valutaväxlingsverksamheter inom loppet av ett par månader.

4 Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

4.1 Förutsättningar för registrering

Promemorians förslag: Yrkesmässig valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska vara registreringspliktig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är verksamhetsutövarens huvudsakliga verksamhet.

Skälen för promemorians förslag: Finansiella institut ska ansöka om registrering av sin verksamhet hos Finansinspektionen. Beroende på vad det är för verksamhet som kommer att bedrivas skiljer sig villkoren för registreringsplikten åt något. För att en verksamhet ska anses utgöra registreringspliktig verksamhet av typen ”annan finansiell verksamhet” krävs att den är verksamhetsutövarens huvudsakliga (1 § 2 valutaväxlingslagen). Det kravet gäller inte för valutaväxling. Däremot är valutaväxling som inte sker i väsentlig omfattning undantagen från kravet på registrering (2 §).

Redan av definitionen av båda typer av verksamhet som omfattas av valutaväxlingslagen följer att en verksamhet ska bedrivas yrkesmässigt. Verksamhet som inte är yrkesmässig, typiskt sett beroende på att den bedrivs utan vinstsyfte och inte självständigt, regelbundet och varaktigt, faller därför utanför lagens tillämpning (jfr prop. 1995/96:216 s. 53).

I förarbetena till valutaväxlingslagen har förutsatts att valutaväxling som omfattar små belopp och som endast utgör ett komplement till annan verksamhet, t.ex. hotellverksamhet, inte löper någon större risk att utnyttjas för penningtvätt. Därför har valutaväxling som inte sker i väsentlig omfattning undantagits från kravet på registrering (2 §). Vad uttrycket ”i väsentlig omfattning” innebär har angetts behöva bedömas från fall till fall, exempelvis beroende på vad den huvudsakliga verksamheten består av (prop. 1995/96:216 s. 40 f.).

När det gäller annan finansiell verksamhet definieras den i 1 § 2 valutaväxlingslagen som yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att utföra vissa verksamheter som ett kreditinstitut får bedriva inom ramen för sitt tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse.

Definitionens andra led bygger på definitionen av finansiella institut i dåvarande unionsrätten (prop. 2002/03:139 s. 598 f.). I EU:s fjärde penningtvättsdirektiv finns inte längre något krav på att verksamheten ska vara utövarens huvudsakliga. Enligt artikel 3.2 a i direktivet är sålunda ett företag ett finansiellt institut om det bedriver vissa där uppräknade verksamheter, oavsett vad som är företagets huvudsakliga verksamhet.

I artikel 2.3 i fjärde penningtvättsdirektivet ges en möjlighet för medlemsstaterna att besluta att fysiska eller juridiska personer som endast tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning bedriver finansiell verksamhet, där risken för att penningtvätt eller finansiering av terrorism är mycket liten, inte ska omfattas av penningtvättsregelverket. För en sådan dispens ska fler förutsättningar vara uppfyllda än att verksamheten inte är personens huvudsakliga.

Begränsningarna till ”i väsentlig omfattning” och ”huvudsakligen” torde alltså inte vara förenliga med unionsrätten. Dessutom skapar dessa begränsningar gränsdragningsvårigheter när det i det enskilda fallet ska avgöras om en verksamhet bedrivs i väsentlig omfattning respektive är en persons huvudsakliga. I praktiken blir det oftast upp till den som avser att bedriva valutaväxling eller annan finansiell verksamhet att ta ställning till om verksamheten är registreringspliktig eller inte. En sådan ordning framstår inte som tillfredsställande, sett mot bakgrund av att det enligt Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor (2021) förekommer att kriminella tvättar pengar i valutaväxlingsverksamhet som inte är registrerad hos Finansinspektionen.

Sammanfattningsvis bör begränsningarna till ”i väsentlig omfattning” och ”huvudsakligen” tas bort.

4.2 Utvidgad möjlighet för Finansinspektionen att besluta om sanktionsavgifter

<p>Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för ett finansiellt institut som</p> <ul style="list-style-type: none">
– inte lämnar begärda upplysningar om sin verksamhet,
– bedriver verksamhet utan att vara registrerat, eller
– inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

Skälen för promemorians förslag

Finansiella institut som inte lämnar upplysningar till Finansinspektionen

Registrerade finansiella institut ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att instituten följer penningtvättslagen). Om ett institut inte följer Finansinspektionens begäran får inspektionen förelägga institutet att lämna upplysningarna. Om inte heller föreläggandet följs får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten (7 § valutaväxlingslagen). Ett föreläggande enligt 7 § får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

Att finansiella institut förser Finansinspektionen med nödvändigt underlag är en förutsättning för att inspektionen ska kunna utöva effektiv penningtvättstillsyn över instituten. Det kan visserligen antas att risken att tvingas upphöra med verksamheten är ett tillräckligt incitament för de flesta institut att lämna upplysningar till Finansinspektionen. Men det kan ändå inte uteslutas att det för vissa institut skulle vara mer avskräckande med en omedelbart ekonomiskt kännbar sanktion i form av en sanktionsavgift. Det kan t.ex. vara institut som ändå planerat att avveckla sin verksamhet eller att fortsätta bedriva den inom ramen för en annan association.

För att undvika en konflikt med rätten i artikel 6 Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) Europakonventionen att inte belasta sig själv bör Finansinspektionen inte kunna besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som är fysiska personer.

Finansiella institut som inte ansöker om registrering

I 8 § valutaväxlingslagen regleras Finansinspektionens befogenheter i förhållande till en person som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att vara registrerad. Finansinspektionen ska förelägga en sådan person att komma in med ansökan. Om det är osäkert om verksamheten är registreringspliktig, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna upplysningar om den. Om en person inte rättar sig efter ett föreläggande att komma in med ansökan eller om registrering vägras, ska Finansinspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten. Ett föreläggande enligt 8 § får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

Enligt Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor (2021) förekommer det att kriminella nätverk tvättar pengar i valutaväxlingsverksamhet som inte har registrerat sig hos Finansinspektionen, såsom i vissa restauranger, närbutiker, resebyråer och teknikföretag. Bestämmelserna i 8 § valutaväxlingslagen syftar just till att motverka att verksamhet som omfattas av valutaväxlingslagen bedrivs utan registrering. För att det syftet bättre ska uppnås bör Finansinspektionen ges möjlighet att besluta om sanktionsavgift för den som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att ansöka om registrering.

Finansiella institut som inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten

Ett finansiellt institut som ansöker om registrering hos Finansinspektionen ska registreras under två förutsättningar – dels ska inspektionen kunna anta att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med penningtvättslagen, dels ska kravet på ägare och ledning för institutet vara uppfyllt (2 § andra stycket valutaväxlingslagen). I promemorian föreslås att kravet på ägare och ledning ska bestå av att dessa ska vara lämpliga för uppgiften (se avsnitt 4.4). I promemorian föreslås vidare att Finansinspektionen även efter registreringen löpande ska kontrollera att de nämnda kraven i 2 § andra stycket fortsatt är uppfyllda (se avsnitt 4.3).

Om kraven inte uppfylls behöver Finansinspektionen kunna ingripa på ett adekvat sätt. I dag kan inspektionen i en sådan situation förelägga institutet att göra rättelse. Om det inte hjälper, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten (9 § andra och tredje stycket valutaväxlingslagen). Ett föreläggande får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

För de flesta finansiella institut borde risken att tvingas upphöra med sin verksamhet vara ett tillräckligt incitament för att uppfylla registreringskraven. Men det kan ändå inte uteslutas att det för vissa institut skulle vara mer avskräckande med en omedelbart ekonomiskt kännbar sanktion i form av en sanktionsavgift. Det kan t.ex. vara institut som ändå planerat att avveckla sin verksamhet eller att fortsätta bedriva den inom ramen för en annan association.

Ingen dubbelbestraffning bör förekomma

Ett beslut om sanktionsavgift – liksom ett utdömande av vite – mot ett finansiellt institut som är en fysisk person får anses utgöra ett straff i den mening som avses i Europakonventionen. Det innebär att ett beslut om sanktionsavgift kan utgöra hinder mot utdömande av ett vite, om det avser samma gärning (artikel 4 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen).

Ett vite som förelagts men inte dömts ut ska däremot inte utgöra något hinder mot beslut om sanktionsavgift (se t.ex. prop. 2021/22:174 avsnitt 9.2.7). Det kan exempelvis tänkas att ett vitesföreläggande har överträtts men vitet inte kan dömas ut på grund av att något formellt fel har begåtts i handläggningen. I stället kan det då bli aktuellt att använda sig av en sanktionsavgift. Det kan då inte komma i fråga att i ett senare skede döma ut vitet. En annan situation när det kan bli aktuellt med sanktionsavgift är när ett föreläggande om att komma in med ansökan efterföljs, men det saknas förutsättningar för registrering av verksamheten, t.ex. på grund av att Finansinspektionen bedömer ägarna som olämpliga. Det innebär att den som vägras registrering kan komma att få inte bara ett föreläggande att upphöra med verksamheten utan även en sanktionsavgift.

Det får i det enskilda fallet avgöras om ett beslut om sanktionsavgift avser samma gärning som ett utdömande av vite.

4.3 Ändrade förhållanden ska anmälas

Promemorians förslag: Registrerade finansiella institut ska underrätta Finansinspektionen om ändringar av de förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering. När anmälan om ändrade förhållanden inkommit och när det i övrigt behövs, ska Finansinspektionen kontrollera att det fortfarande finns förutsättningar för registrering.

Om kravet på att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagstiftningen inte är uppfyllt ska inspektionen få förelägga institutet att göra rättelse. Om rättelse inte görs ska Finansinspektionen få förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Skälen för promemorians förslag: Enligt 9 § valutaväxlingslagen ska Finansinspektionen kontrollera att lämplighetskravet för ägare och ledning i 3 § första stycket samma lag fortsatt är uppfyllt. Kontrollen ska göras såväl med anledning av anmälan om ändringar i nämnda personkrets som löpande, minst en gång per år. I denna promemoria föreslås att lämplighetsprövningen ska utökas men att kravet på att den ska göras minst en gång per år slopas (se avsnitt 4.4).

Den utökade lämplighetsprövningen medför att skyldigheten enligt 3 § sista stycket valutaväxlingslagen att anmäla ändrade förhållanden till Finansinspektionen behöver utökas i motsvarande mån. Registrerade finansiella institut föreslås därför vara skyldiga att underrätta Finansinspektionen om alla ändringar av förhållanden som har uppgetts i ansökan. Det kan vara såväl ändringar i ägar- och ledningskretsen som tillkommande omständigheter ägnade att påverka bedömningen av en person som tidigare ansetts lämplig.

Det saknas däremot en bestämmelse i valutaväxlingslagen om att Finansinspektionen ska kontrollera att även verksamhetskravet i 2 § andra stycket fortsätter att vara uppfyllt efter registreringen, dvs. att det också i fortsättningen finns skäl att anta att verksamheten kommer att drivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen.

Registrering enligt 2 § valutaväxlingslagen krävs för den som bedriver valutaväxling, förvaltning eller handel med virtuell valuta eller någon av de, sinsemellan olika, verksamheter som faller inom begreppet annan finansiell verksamhet. Annan finansiell verksamhet kan t.ex. vara att lämna och förmedla krediter till juridiska personer, att medverka vid finansiering eller att tillhandahålla värdefackstjänster. Risken för att det ska förekomma penningtvätt eller finansiering av terrorism är typiskt sett olika hög i dessa olika verksamheter. Att Finansinspektionen har ansett att verksamhetsvillkoret är uppfyllt för en typ av verksamhet innebär därför inte att samma bedömning skulle göras om den bedrivna verksamheten ändrades till en annan.

För att Finansinspektionen ska kunna göra en korrekt bedömning och för att verksamhetskravet inte ska kunna kringgås bör finansiella institut också underrätta Finansinspektionen om ändringar i sin verksamhetsinriktning.

Skulle en sådan underrättelse föranleda bedömningen att verksamhetskravet inte längre är uppfyllt, bör inspektionen få förelägga institutet att upphöra med verksamheten. I första hand bör dock det finansiella institutet ges möjlighet att göra de förändringar i sin verksamhet och rutiner som krävs för att verksamhetsvillkoret ska uppfyllas.

Kontrollen av verksamhetskravet bör ske med samma frekvens som kontrollen av lämpligheten hos ägare och ledning, dvs. med anledning av en underrättelse om ändrade förhållanden och när det i övrigt behövs.

4.4 Krav på lämplighet

Promemorians förslag: Det ska införas ett krav på att den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller ingår i ett finansiellt instituts ledning ska vara lämplig för uppdraget. Finansinspektionen ska göra en lämplighetsprövning när ansökan om registrering kommit in och i övrigt när det finns skäl till det.

Vid lämplighetsprövningen ska Finansinspektionen kunna få ta del av uppgifter ur misstankeregistret.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela närmare föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om registrering ska ha.

Skälen för promemorians förslag: Enligt 3 § valutaväxlingslagen får den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet inte bedriva valutaväxling eller annan finansiell verksamhet. Förutom denna grund för diskvalificering ställer lagen inte upp några krav på ägare till och ledning för finansiella institut. En sådan ordning avviker från vad som oftast gäller för finansiella företag i övrigt, nämligen att deras större ägare och ledningspersoner även måste bedömas som lämpliga för uppgiften att leda eller utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget. Bestämmelser med sådant innehåll finns t.ex. i 2 kap. 1 § 3 och 4 lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 3 kap. 2 § 3–5 lagen om bank- och finansieringsrörelse, 3 kap. 1 § första stycket 4–6 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, 2 kap. 6 § första stycket 3–5 lagen om betaltjänster, 2 kap. 4 § första stycket 3 och 4 försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 2 kap. 4 § första stycket 3 och 4 lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag.

För att förhindra olämpliga personer från att bedriva verksamhet eller ha bestämmande inflytande över finansiella institut bör Finansinspektionen få möjlighet att göra en mer nyanserad lämplighetsbedömning, där även personens allmänna laglydighet, erfarenhet och omdöme vägs in. De som ska bedömas är fysiska personer som avser att ägna sig åt valutaväxling eller annan finansiell verksamhet och, för juridiska personer, de som har eller kan förväntas få ett kvalificerat innehav av andelar i företaget eller ingår i dess ledning.

Vid lämplighetsprövningen bör, liksom idag, beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Det ska vidare beaktas om det

finns skäl att anta att personen kommer att motverka att verksamheten drivs i enlighet med gällande regler och att innehavet har samband med eller kan öka risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Som en del av kontrollen bör Finansinspektionen ta del inte bara av belastningsregistret utan även av Bolagsverkets, Skatteverkets och Kronofogdemyndighetens register. Kontakter kan också behöva tas med konkursförvaltare. Om personen t.ex. regelmässigt har underlåtit att betala skatter och allmänna avgifter eller som näringsidkare på olika sätt förfarit otillbörligt i samband med ett konkursförfarande kan det ses som exempel på att personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet. För att kontrollera om en person misstänks för ett sådant brott som kan påverka bedömningen, bör Finansinspektionen – på samma sätt som gäller i fråga om andra finansiella företag som omfattas av lämplighetskrav – ges möjlighet att ta del även av misstankeregistret. En ändring bör därför göras i förordningen (1999:1135) om misstankeregister.

Finansinspektionen bör bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om registrering ska ha, t.ex. uppgifter som kan ligga till grund för lämplighetsprövningen.

I denna promemoria föreslås att Finansinspektionen ska göra lämplighetsprövningen när ansökan om registrering kommit in och i övrigt när skäl för det finns, t.ex. med anledning av information om ändrade förhållanden som ett finansiellt institut har lämnat i enlighet med det föreslagna tredje stycket i 3 § valutaväxlingslagen (se även avsnitt 4.3).

Mot bakgrund av att lämplighetsprövningen föreslås bli mer omfattande bedöms det inte vara ekonomiskt försvarbart att behålla det nuvarande kravet på att prövningen ska göras minst en gång per år (jfr 9 § första stycket valutaväxlingslagen). I samma riktning talar det faktum att övervakning av att penningtvätsregelverket följs ska bygga på ett riskbaserat förhållningssätt (se t.ex. skäl 22 och 23 i fjärde penningtvättsdirektivet). För att prövningen ska fylla en reell funktion och för att Finansinspektionen ska kunna tillämpa en riskbaserad övervakning är det dock viktigt att lagen medger att kontroller görs även löpande. För att dessa kontroller ska kunna genomföras, föreslås i avsnitt 4.3 att instituten ska underrätta inspektionen om ändringar i de förhållanden som har uppgetts i ansökan om registrering.

4.5 Tillsyn över att penningtvättslagen följs

<p>Promemorians förslag: I valutaväxlingslagen ska det förtydligas att Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen.</p>

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 48 i fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de behöriga myndigheterna effektivt övervakar och vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att verksamhetsutövare efterlever direktivet. Bestämmelserna om övervakning har genomförts dels i

penningtvättslagen, dels i rörelselagstiftningen, dvs. lagar som reglerar specifika aktörers verksamhet.

För verksamhetsutövare som inte omfattas av någon särskild rörelselag finns bestämmelserna om övervakning i 7 kap. penningtvättslagen. För den övervakningen har begreppet ”tillsyn” använts. Genom tillsynen kontrolleras att verksamheten drivs enligt penningtvättslagen (7 kap. 2 § penningtvättslagen). Det är länsstyrelserna som utövar den tillsynen (16 § förordningen [2009:92] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism).

För verksamhetsutövare som omfattas av särskild rörelsereglering finns bestämmelserna om övervakning av att penningtvättsregelverket följs i stället i deras respektive rörelselag (7 kap. 1 § tredje stycket penningtvättslagen). Bestämmelserna om övervakning av registrerade finansiella institut finns därför i valutaväxlingslagen.

Enligt 7 § valutaväxlingslagen ska finansiella institut på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att de följer penningtvättslagen. Om ett finansiellt institut inte följer en begäran om upplysningar, får Finansinspektionen förelägga institutet att lämna upplysningarna och, om föreläggandet inte följs, förelägga det att upphöra med verksamheten. Av 7 a § samma lag följer att Finansinspektionen får genomföra undersökningar hos finansiella institut. Enligt 10 § får Finansinspektionen ingripa mot ett finansiellt institut som överträder penningtvättsregelverket.

Finansinspektionen har alltså getts vissa befogenheter och verktyg för att kunna kontrollera att penningtvättslagen följs. Någon uttrycklig bestämmelse som riktar sig till Finansinspektionen och som anger att inspektionen ska kontrollera att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen finns dock inte i valutaväxlingslagen. För att uppnå bättre överensstämmelse med fjärde penningtvättsdirektivet föreslås därför att en bestämmelse om att Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen införs i valutaväxlingslagen (jfr 7 kap. 2 § penningtvättslagen).

4.6 Avgifter

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt valutaväxlingslagen.

Skälen för promemorians förslag: Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt valutaväxlingslagen och regeringen får meddela föreskrifter om avgifterna (20 §). Sådana föreskrifter finns i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Finansinspektionen tar även ut avgifter för prövningen av olika slag av ärenden. Sådana avgifter regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Föreskrifterna har meddelats med stöd av ett bemyndigande från riksdagen i form av ett beslut (prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, rskr. 1989/90:289).

Ändringar i regeringsformen som trädde i kraft den 1 januari 2011 innebär att bemyndiganden att meddela föreskrifter numera måste tas in i lag eller förordning (8 kap. 1 § andra stycket regeringsformen). Övergångsbestämmelser till regeringsformen innebär visserligen att äldre bemyndiganden fortfarande kan tillämpas. Promemorians bedömning är dock att det är lämpligt att i valutaväxlingslagen införa en bestämmelse om att Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt den lagen.

5 Behandling av personuppgifter

Promemorians bedömning: EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräcklig rättslig grund för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske med anledning av de föreslagna lagändringarna. Någon ytterligare reglering om denna behandling behöver därför inte införas.

Skälen för promemorians bedömning: I avsnitt 4.3 föreslås att finansiella institut ska underrätta Finansinspektionen om ändringar av förhållanden som har uppgetts i en ansökan om registrering, t.ex. lagöverträdelse. Det handlar emellertid i praktiken om uppgifter som Finansinspektionen redan kan få tillgång till vid sin tillsyn (7 och 7 a §§ valutaväxlingslagen och 16 f § förordningen [1999:1134] om belastningsregister). I avsnitt 4.4 föreslås dessutom att Finansinspektionen ska få ta del av misstankeregistret.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i det följande EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning syftar till att upprätthålla en hög och enhetlig skyddsnivå för personuppgifter utan att hindra flödet av sådana uppgifter inom unionen. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige men kompletterande bestämmelser finns, såvitt nu är av intresse, i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen).

På finansmarknadsområdet gäller bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning den personuppgiftsbehandling som utförs av Finansinspektionen i syfte att utöva tillsyn och av de finansiella företagen i syfte att underlätta för tillsynen.

För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig krävs att det finns en rättslig grund (artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning). En myndighet får behandla personuppgifter om behandlingen exempelvis är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges

myndighetsutövning (artikel 6.1 c och e i EU:s dataskyddsförordning). Om personuppgiftsbehandlingen stödjer sig på artikel 6.1 c och e ska den rättsliga grunden fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt (artikel 6.3 a och b i EU:s dataskyddsförordning). Vidare ska syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden, eller i fråga om artikel 6.1 e, vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.3 andra stycket i EU:s dataskyddsförordning). Den nationella rätten måste vara proportionell i förhållande till det legitima mål som eftersträvas (artikel 6.3 andra stycket i EU:s dataskyddsförordning). Den personuppgiftsbehandling som sker inom ramen för tillsynen på finansmarknadsområdet får anses vara av allmänt intresse.

Utöver att den personuppgiftsansvarige ska ha en rättslig grund för den behandling av personuppgifter som utförs gäller enligt artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning att personuppgifter ska

- behandlas på ett lagligt och korrekt sätt,
- samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte behandlas på ett sätt som står i strid med dessa ändamål,
- vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de syften för vilka de behandlas,
- vara korrekta och, om nödvändigt, uppdaterade,
- inte möjliggöra identifiering av den registrerade under längre tid än nödvändigt, och
- behandlas på ett sätt som säkerställer säkerheten för uppgifterna.

Det innebär att behandlingen av personuppgifter ska vara nödvändig i förhållande till den rättsliga grunden och att behandlingen ska följa de grundläggande principerna. Det kan sägas medföra ett krav på proportionalitet där behovet av den konkreta behandlingen måste vägas mot den registrerades intresse av personlig integritet.

Personuppgifter som rör lagöverträdelse får behandlas av myndigheter (3 kap. 8 § dataskyddslagen) och av andra än myndigheter om behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras eller en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras (5 § förordningen [2018:219] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning).

Den behandling av personuppgifter som kan komma att ske bedöms nödvändig för att utöva tillsyn över finansiella institut och den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter är att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse.

Sammantaget bedöms den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske inom ramen för förslaget vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning och någon ytterligare reglering på personuppgiftsområdet behövs inte.

Enligt regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket). Inskränkningar i detta skydd kan enligt 2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen endast göras genom lag och bara för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett

demokratiskt samhälle. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är avsedd att endast omfatta vissa kvalificerade intrång i den personliga integriteten. Vid bedömningen av vad som kan anses utgöra ett betydande intrång ska uppgifternas karaktär och omfattning, ändamålet med behandlingen och omfattningen av utlämnandet av uppgifter till andra beaktas (se prop. 2009/10:80 s. 184).

Redan på grund av att de föreslagna lagändringarna har förvaltningsrättslig karaktär bör de ha lagform (8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen).

Det intrång i den personliga integriteten som förslaget kan innebära ska ställas mot det allmänna intresset av att försäkra sig om att det bara är lämpliga personer som får äga eller vara verksamma i finansiella institut. Syftet med det är främst att minska risken för att kriminella utnyttjar verksamheten för penningtvätt eller finansiering av terrorism, som är samhällsskadliga företeelser. Det måste också beaktas att det naturligtvis är frivilligt att bedriva verksamhet som finansiellt institut och att personuppgiftsbehandlingen sker i en registreringsprocess som kan utmyнна i ett gynnande beslut för den enskilde. Det bedöms därför att intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 april 2023.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ingripanden mot överträdelser som skett före ikraftträdandet.

Skälen för promemorians förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så fort som möjligt, vilket bedöms vara den 1 april 2023.

I avsnitt 4.2 föreslås att Finansinspektionen ska ges möjlighet att besluta om sanktionsavgift för den som inte lämnar begärda upplysningar till Finansinspektionen, bedriver verksamhet utan att vara registrerad) eller inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

Administrativa sanktionsavgifter är formellt inte straff, men de har tydliga straffrättsliga drag. Enligt 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen och 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken (promulgationslagen) får straffbestämmelser inte ges retroaktiv verkan till den tilltalades nackdel. En bestämmelse med samma innebörd finns också i artikel 7 i Europakonventionen. En övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter fortfarande gäller för ingripanden mot överträdelser som skett före ikraftträdandet bör därför införas så att Finansinspektionens nya möjligheter att besluta om sanktionsavgift enbart träffar överträdelser som sker från och med ikraftträdandet.

7 Konsekvensanalys

Promemorians bedömning: De nya kraven på finansiella institut ökar den administrativa bördan för dessa företag men står i proportion till den samhällsekonomiska nyttan.

Merkostnader för Finansinspektionen, Polismyndigheten och allmänna förvaltningsdomstolar bör hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Skälen för promemorians bedömning

Offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekter

Förslagen har inga offentligfinansiella effekter.

Förslagen innebär skärpta krav på finansiella institut som bedriver bl.a. valutaväxling. I sådan verksamhet är det enligt Polismyndighetens rapporter vanligt förekommande att kriminella tvättar brottsvinster för att sedan t.ex. återinvestera dem i ny brottslighet. Finansinspektionen föreslås få utvidgade möjligheter att kontrollera men även stänga ned verksamheter som inte sköter sig. Det innebär att riskerna för att finansiella institut ska utnyttjas för penningtvätt minskar. Det har positiva samhällsekonomiska effekter.

Effekter för företagen

Förslagen träffar ett 360-tal finansiella institut (se avsnitt 3.1).

För en ansökan om registrering tas i dagsläget ut en avgift på 35 000–65 000 kronor, beroende på om det finansiella institutet är en fysisk eller juridisk person och vilken verksamhet som ska bedrivas. Till ansökan om registrering ska sökanden bifoga vissa handlingar som har tagits fram enligt 2 kap. penningtvättslagen, nämligen den allmänna riskbedömningen, riskbedömningen av kunder och interna rutiner och riktlinjer. Finansinspektionen fattar normalt beslut om registrering inom 90 dagar från det att ansökan kom in. För kontrollen över ett finansiellt instituts verksamhet tas i dagsläget ut en årlig avgift på 5 000 kronor för en fysisk person och på 15 000 kronor för en juridisk person. Under den löpande verksamheten ska det finansiella institutet uppfylla kraven i penningtvättslagen och lämplighetskraven i valutaväxlingslagen.

Förslagen innebär bl.a. att registreringsplikten för de som bedriver valutaväxling inte längre kommer att vara beroende av huruvida verksamheten bedrivs i väsentlig omfattning och att annan finansiell verksamhet kommer att definieras som sådan oavsett om den är personens huvudsakliga verksamhet. Fler personer kommer därför förmodligen att omfattas av valutaväxlingslagen och alltså behöva ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Det är dock oklart hur många fler personer det rör sig om. För de fysiska eller juridiska personer som kommer att behöva ansöka om registrering ökar den administrativa bördan. Förslaget påverkar emellertid inte verksamheter som inte är yrkesmässiga.

Förslaget innebär även att finansiella institut åläggs att hålla Finansinspektionen informerad om ändringar i ägar- och ledningskretsen samt i verksamhetsinriktningen. Redan idag är finansiella institut skyldiga

att årligen, samt så snart registrerade förhållanden har ändrats, lämna uppgifter till Finansinspektionen om ägares kvalificerade innehav. Ändringen förväntas därför inte medföra någon större effekt för berörda företag.

De nya kraven på finansiella institut och den administrativa börda som förslagen medför för instituten bedöms sammantaget stå i proportion till den samhällsekonomiska nytta som de innebär för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Effekter för myndigheter och domstolar

För Finansinspektionens del innebär förslagen att fler finansiella institut kan behöva registrera sin verksamhet och att något fler underrättelser om ändrade förhållanden förväntas komma in. Hanteringen av sådana ansökningar och underrättelser kommer att finansieras enligt förordningen om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dvs. avgifter som tillfaller inspektionen.

Vidare innebär förslagen att lämplighetsprövningen av ägare och ledning utökas. Å andra sidan slopas kravet på årlig kontroll av lämpligheten hos ägare och ledning.

Det samlade förslaget förväntas därför bli kostnadsneutralt för Finansinspektionen och ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För Polismyndighetens del kan en viss kostnad uppstå på grund av de utdrag ur misstankeregistret som Finansinspektionen kan komma att begära med stöd av den föreslagna regleringen. Kostnaden bör kunna tas inom ramen för befintliga resurser.

Finansinspektionen föreslås kunna fatta beslut om sanktionsavgift mot den som inte följer vissa regler i valutaväxlingslagen. Det är mycket ovanligt med mål om sanktionsavgifter mot finansiella företag hos de allmänna förvaltningsdomstolarna och förslaget påverkar därför måltillströmningen i ytterst begränsad utsträckning.

Alternativa lösningar

Vid tillkomsten av valutaväxlingslagen – som ursprungligen var begränsad till valutaväxling – övervägdes om finansiella institut skulle underställas krav på tillstånd från Finansinspektionen eller om det var tillräckligt att de anmälde sig för registrering av inspektionen. Att införa krav på tillstånd skulle vara ett sätt att ställa instituten under omfattande kontroll av Finansinspektionen men skulle å andra sidan innebära en inskränkning av principen om näringsfrihet. Med det huvudsakliga argumentet att valutaväxlingsrörelse inte hade påverkan på det finansiella systemets stabilitet, bedömdes det inte motiverat att införa krav på tillstånd för den typen av rörelse. I stället ålades finansiella institut en skyldighet att anmäla sin verksamhet för registrering hos Finansinspektionen (prop. 1995/96:216, avsnitt 6.3).

När lagen utsträcktes till att även omfatta betalningsöverföringar övervägdes på nytt om företagen borde underkastas krav på tillstånd (prop. 1999/2000:145 s. 23). Det ansågs inte finnas något skäl att ändra den bedömning som tidigare hade gjorts, varför de nämnda företagen fortsatte att vara anmälningspliktiga. År 2004 utsträcktes lagen till att omfatta de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen om

bank- och finansieringsrörelse och inte heller då ändrades den tidigare bedömningen (prop. 2002/03:139). År 2017 ersattes anmälningsförfarandet med ett ansökningsförfarande i syfte att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Den gällande tillsynen över de verksamhetsutövare som omfattas av valutaväxlingslagen ansågs dock tillfredsställande (prop. 2016/17:173, avsnitt 12.3).

Den närmast till hands liggande alternativa lösningen till ökade krav på finansiella institut är att registreringsplikten nu ersätts av tillståndsplikt. En sådan ordning skulle öka den administrativa bördan för Finansinspektionen och de finansiella instituten i förhållande till en registreringsplikt. En sådan ordning väcker dessutom flera frågor. En fråga är om både fysiska och juridiska personer bör få ansöka om tillstånd eller om bara vissa företagsformer – t.ex. aktiebolag och ekonomiska föreningar – ska få göra det. En annan fråga är om kravet på tillstånd ska gälla också för de finansiella institut som bedriver verksamhet (t.ex. ekonomisk rådgivning) som tangerar verksamhet som är registreringspliktig enligt penningtvättslagen (t.ex. skatterådgivning). En tredje fråga är vilka tillstånds- och verksamhetskrav som ska ställas för finansiella institut. Det innebär sammanfattningsvis att frågan om tillståndsplikt förutsätter en översyn av grunderna för valutaväxlingslagen som inte rymms inom detta lagstiftningsärende.

Informationsinsatser

Det ankommer på Finansinspektionen att informera de finansiella instituten om de nya kraven.

Effekter för jämställdheten mellan män och kvinnor och för klimatet

Att motverka olagliga finansiella flöden, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt att bekämpa alla former av organiserad brottslighet är ett viktigt arbete och utgör en del av de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Förslagen bidrar till det. I övrigt bedöms förslagen inte medföra några konsekvenser för klimatet eller jämställdheten eller få några andra konsekvenser som bör redovisas.

Överensstämmelse med unionsrätten

Valutaväxlingslagen är nationell lagstiftning och förslagen kommer inte i konflikt med unionsrätten.

8 Författningskommentar

8.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

1 § I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

Bestämmelser om skyldighet för finansiella institut att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Paragrafen innehåller definitioner av några centrala begrepp som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Första stycket 2 ändras på det sättet att bedrivande av de verksamheter som anges i de angivna paragraferna i lagen om bank- och finansieringsrörelse ska definieras som annan finansiell verksamhet oavsett om verksamheten utgör det finansiella institutets huvudsakliga verksamhet.

Andra stycket, som är nytt, motsvarar nuvarande 4 §. Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) innebär bl.a. att ett registrerat finansiellt institut ska göra riskbedömningar av sina produkter, tjänster och kunder, vidta åtgärder för kundkännedom, övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner samt rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism till polisen.

Övriga ändringar är språkliga.

2 § En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka som omfattas av registreringsplikt och om förutsättningarna för registrering. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Registreringsplikten omfattar idag valutaväxling som är avsedd att bedrivas i väsentlig omfattning. Ändringen i *första stycket* innebär att begränsningen till ”i väsentlig omfattning” tas bort. Det medför att registreringsplikten omfattar fysiska eller juridiska personer som avser att ägna sig åt valutaväxling, dvs. yrkesmässig handel med utländska sedlar

och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta (1 § första stycket 1).

Övriga ändringar är språkliga eller redaktionella.

2 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 § ska innehålla.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka uppgifter en ansökan om registrering ska innehålla, t.ex. uppgifter som kan ligga till grund för lämplighetsprövningen.

2 b § Ett registrerat finansiellt institut ska snarast underrätta Finansinspektionen om ändringar av förhållanden som har uppgetts i en ansökan enligt 2 §.

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om underrättelser om ändrade förhållanden. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

I *första stycket*, som delvis motsvarar nuvarande 3 § tredje stycket första meningen, införs ett krav på att finansiella institut efter registreringen ska hålla Finansinspektionen underrättad om ändringar av förhållanden som har uppgetts i en ansökan om registrering. Kravet innebär att institutet – utöver de ändringar av ägar- och ledningskretsen som ska anmälas idag – ska underrätta Finansinspektionen om ändringar av alla förhållanden som är ägnade att påverka bedömningen av huruvida de krav som ställs både på ägare och ledning och på verksamheten är uppfyllda. En underrättelse kan t.ex. avse att en person i ledningen försatts i konkurs eller dömts för brott eller att verksamhetsinriktningen enligt 1 § första stycket ändrats.

Andra stycket motsvarar nuvarande 3 § tredje stycket andra meningen.

3 § Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Paragrafen innehåller ett förbud för den som åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet att ingå i ägarkretsen eller ledningen av finansiella institut (diskvalificeringsgrunden). Finansinspektionen ska informeras om förändringar i personkretsarna. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

I *första stycket första meningen* införs ett allmänt lämplighetskrav. Kravet gäller tre kategorier av personer, den fysiska eller juridiska person som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet, fysiska eller juridiska personer som har ett ägande i finansiella institut och fysiska personer som ingår i ledningen för finansiella institut. Den som bedriver verksamheten eller ingår i ledningen ska vara lämplig för uppgiften att leda

verksamheten och den som har ett kvalificerat innehav ska vara lämplig för uppgiften att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen.

För att anses vara lämplig bör den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet inte vara försatt i konkurs. Därutöver bör en juridisk person inte vara föremål för likvidation och en fysisk person inte vara underårige eller föremål för näringsförbud eller förvaltarskap. En fysisk eller juridisk person bör inte ha eller väntas komma att få sådana nära förbindelser med någon annan som hindrar en effektiv tillsyn över det finansiella institutet. En fysisk person som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet bör dessutom ha erforderlig kunskap och kompetens för verksamheten. För att kontrollera om en fysisk person misstänks för ett sådant brott som kan påverka bedömningen, är avsikten att ge Finansinspektionen möjlighet att begära uppgifter ur misstankeregistret.

Även den som har ett kvalificerat innehav i ett finansiellt institut ska vara lämplig för att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett sådant institut. I det ligger t.ex. att det bör finnas skäl att anta att ägaren kommer att medverka till att det finansiella institutets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag och lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

I bedömningen av lämpligheten ligger också att den som ingår i ledningen för ett finansiellt institut – dvs. styrelseledamot, verkställande direktör och ersättare för dem – bör ha tillräcklig insikt och erfarenhet och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

Det som särskilt ska beaktas vid lämplighetsprövningen framgår av *första stycket andra meningen* och motsvarar den tidigare diskvalificeringsgrunden. Om en person t.ex. regelmässigt har underlåtit att betala skatter eller allmänna avgifter eller som näringsidkare på olika sätt förfarit otillbörligt i samband med ett konkursförfarande kan det ses som exempel på att personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet. För att kontrollera om en fysisk person har gjort sig skyldig till grov brottslighet har Finansinspektionen tillgång till belastningsregistret. Det följer av 16 f § 1 förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

Lämplighetskravet ska vara uppfyllt vid tidpunkten för registreringen och fortlöpande (9 §).

Bestämmelserna i nuvarande *tredje stycket*, om att Finansinspektionen ska informeras om förändringar i ledningen och ägarkretsen för finansiella institut, flyttas till 2 a § första stycket.

4 § Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

Paragrafen, som motsvarar nuvarande 3 a §, innehåller bestämmelser om skyldighet för vissa finansiella institut att fastställa arbetsordning för styrelsen och instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen.

I *första* och *andra styckena* görs språkliga ändringar. Ingen ändring i sak är avsedd.

5 § En fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

Paragrafen innehåller konsumentskyddande bestämmelser.

Endast en språklig ändring görs. Någon ändring i sak är inte avsedd.

6 § Om en fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstömningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Paragrafen anger att marknadsföringslagen ska tillämpas, om valutaväxlare bryter mot de konsumentskyddande bestämmelserna i 5 §.

Endast en språklig ändring görs. Någon ändring i sak är inte avsedd.

7 § Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för *inspektionens tillsyn enligt* lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. *Om föreläggandet inte följs, får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.*

Om ett finansiellt institut som är en juridisk person har fått ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om hur Finansinspektionen kan ingripa mot finansiella institut som inte rättar sig efter begäran att lämna inspektionen upplysningar om sin verksamhet så att inspektionen kan kontrollera att instituten följer penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Första stycket ändras till följd av att 10 § har fått en ny lydelse.

Andra stycket andra meningen motsvarar nuvarande tredje stycket.

Tredje stycket, som är nytt, innebär att Finansinspektionens befogenheter utökas med en möjlighet att besluta om sanktionsavgift för den som fått ett föreläggande att lämna upplysningar eller att upphöra med verksamheten. Ett beslut om sanktionsavgift kan fattas även om det finansiella institutet har följt föreläggandet.

Närmare bestämmelser om sanktionsavgifter – storlek, beslutsordning, verkställighet och överklagande – finns i 14–17 och 19 §§.

8 § Om en fysisk eller juridisk person *bedriver* verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om personen inte rättar sig efter föreläggandet, eller om

registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med den registreringspliktiga verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att den som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerad ska betala en sanktionsavgift.

Är det osäkert om personen är registreringspliktig enligt 2 §, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

Paragrafen anger vilka befogenheter Finansinspektionen har i förhållande till en person som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att vara registrerad. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Andra stycket, som är nytt, innebär att Finansinspektionens befogenheter utökas med en möjlighet att besluta om sanktionsavgift. Sanktionsavgift kan påföras den som bedriver den icke-registrerade verksamheten men även den som upphört att bedriva en sådan verksamhet i nära anslutning till att Finansinspektionen påbörjar en kontroll.

Närmare bestämmelser om sanktionsavgifter – storlek, beslutsordning, verkställighet och överklagande – finns i 14–17 och 19 §§.

9 § Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 2 b § första stycket kommer in, och när det i övrigt behövs, kontrollera att kraven för registrering fortfarande är uppfyllda.

Om kravet i 2 § andra stycket 1 inte är uppfyllt får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse. Om rättelse inte görs får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten bedrivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten. Om verksamheten bedrivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om rättelse inte görs får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som avses i 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

Paragrafen reglerar när Finansinspektionen ska kontrollera att kravet på ägare och ledning är uppfyllt och hur inspektionen kan ingripa för det fall kravet inte skulle vara uppfyllt. Övervägandena finns i avsnitt 4.3 och 4.4.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* innebär att det införs en skyldighet för Finansinspektionen att löpande kontrollera att alla förutsättningar för registrering är uppfyllda, dvs. även det villkor som ställs på verksamheten (2 § andra stycket 1). Kontrollen behöver som förut göras när anmälan om ändringar kommit in men kravet på årlig kontroll tas bort. I stället ska kontrollen göras så fort det är påkallat, t.ex. när Finansinspektionen på annat sätt än genom en ändringsanmälan blir uppmärksam på eventuella missförhållanden.

En typisk situation där Finansinspektionen kan komma att bedöma att kravet på verksamheten inte längre är uppfyllt är när verksamhetsinriktningen ändrats till en sådan med en högre inneboende risk för att utsättas för penningtvätt. I ett sådant fall bör inspektionen i första hand förelägga det finansiella institutet att vidta rättelse genom att t.ex. göra de förändringar i sin verksamhet och rutiner som krävs för att

verksamhetsvillkoret ska uppfyllas. Som en sista åtgärd får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Tredje stycket andra meningen motsvarar nuvarande tredje stycket.

Övriga ändringar är språkliga eller redaktionella.

9 a § *Om ett finansiellt institut har fått ett föreläggande enligt 9 § att göra rättelse eller att upphöra med verksamheten, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om sanktionsavgifter i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Genom paragrafen ges Finansinspektionen rätt att besluta om sanktionsavgift för registrerade finansiella institut som inte längre uppfyller kraven för registrering och som har fått ett föreläggande att göra rättelse eller att upphöra med verksamheten. Ett beslut kan fattas även om institutet har följt föreläggandet.

Närmare bestämmelser om sanktionsavgifter – storlek, beslutsordning, verkställighet och överklagande – finns i 14–17 och 19 §§.

10 § *Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens roll vid tillämpning av penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Ändringen innebär ett förtydligande av gällande rätt och ger bättre uttryck för att Finansinspektionen har en skyldighet att kontrollera att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagstiftningen.

11 § *Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.*

Om det finansiella institutet är en fysisk person får sanktionsavgift enligt första stycket beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att upphöra med verksamheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur Finansinspektionen kan ingripa mot finansiella institut som inte följer penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Första stycket ändras till följd av att 10 § har fått en ny lydelse.

13 § *Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.*

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

Paragrafen reglerar vilka omständigheter Finansinspektionen ska beakta vid valet av ingripande vid överträdelser av penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Genom ändringen i *första stycket*, som innebär att hänvisningarna till 11 och 12 §§ tas bort, blir paragrafen tillämplig vid ingripanden mot alla överträdelser för vilka Finansinspektionen får ingripa på fler än ett sätt. Bestämmelsen gäller därmed i situationer som avses i 7–9 a, 11 och 12 §§.

15 § Sanktionsavgiften för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.
Avgiften tillfaller staten.

Paragrafen reglerar hur höga sanktionsavgifter Finansinspektionen får påföra fysiska personer. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Första stycket ändras så att även beslut om sanktionsavgift enligt 8 § omfattas. Bestämmelsen gäller därmed för alla situationer i vilka sanktionsavgifter kan tas ut av fysiska personer med stöd av lagen.

17 § Vid beslut om sanktionsavgift för en fysisk person ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

Paragrafen anger att vissa bestämmelser i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas när Finansinspektionen beslutar om sanktionsavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Första stycket ändras så att även beslut om sanktionsavgift enligt 8 § andra stycket omfattas.

20 § Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt denna lag.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter enligt denna lag.

I paragrafen finns bestämmelser om avgifter. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Finansinspektionen tar idag ut avgifter för ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt lagen. Regeringen har meddelat föreskrifter om avgifterna i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Föreskrifterna har meddelats med stöd av ett bemyndigande från riksdagen i form av ett beslut (prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, rskr. 1989/90:289). Ändringar i regeringsformen som trädde i kraft den 1 januari 2011 innebär att bemyndiganden att meddela

föreskrifter numera måste tas in i lag (8 kap. 1 § andra stycket regeringsformen). Övergångsbestämmelser till regeringsformen innebär dock att äldre bemyndiganden fortfarande kan tillämpas.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en bestämmelse om att Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt lagen.

Övriga ändringar är redaktionella.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ingripanden mot överträdelse som skett före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 april 2023.

Enligt *punkt 2* får sanktionsavgift enligt 7 § tredje stycket, 8 § andra stycket och 9 a § inte tas ut för överträdelse som inträffat före ikraftträdandet.